

AnletsBladet

NR 4

NOVEMBER 2014

Ordföranden har ordet

Föreningen har nu startat upp det registreringsprojekt som vi testat och utvärderat under våren. Projektets mål är att registrera

information om födslar, vigslar och dödsfall som inträffat i vårt närområde under åren 1664 till 1900.

De församlingar som är aktuella för vår del är Botkyrka, Grödinge, Huddinge och Salem. Registreringen sker på så sätt att informationen kommer att bli sökbar på personnamn. Registret kommer att göras tillgängligt antingen via sökningar på nätet eller i form av en CD-skiva. Beslut om val av medium kommer att tas vid ett senare tillfälle. Vi bedömer att det totala antalet händelser att registrera är i storleksordningen 50 till 55 tusen poster. Det kan tyckas vara en orimlig mängd men vi är redan klara med nära 20 tusen poster. Cirka 15 medlemmar är för närvarande engagerade i arbetet och fler frivilliga krafter är välkomna. Man får själv välja antal poster, församling och svårighetsgrad. Mera information om projektet finns på vår hemsida www.botvid.org. Läs under fliken "Register". Där hittar du också instruktioner och exempel.

Om du vill hjälpa till med att genomföra detta projekt så anmäl ditt intresse genom att sända ett meddelande via e-post till register@botvid.org. □

K.E. Gräns

Årstafrun

Historikern och författaren Kristina Ekero Eriksson kom till oss den 24 september och berättade om Årstafrun. Många känner säkert igen namnet, men vem var hon?

Årstafrun, Märta Helena Reenstierna föddes den 16 september 1753 i rusthållet Håkantorps i Hovs socken i Västergötland. Fadern, Abraham Reenstierna var löjtnant och adelsman. 1775 gifte hon sig med den 20 år äldre ryttmästaren i kavalleriet Christian Henrik von Schnell och de bosatte sig på Årsta Gård.

Årsta Gård ligger söder om Årstaviken i Brännkyrka socken. Ryttmästare von Schnell hade köpt säterierna Årsta och Zachrisberg på auktion 1771.

Äktenskapet var lyckligt och Märta Helena talar om sin make som "söta far". Han avled den 6 januari 1811 i sitt sjuttioåttonde år.

I äktenskapet föddes åtta barn, fyra flickor och fyra pojkar. Endast ett barn uppnådde vuxen ålder och det var Hans Abraham. Föräldrarna lyckades få in honom vid Livregementet, men han söp och spelade bort pengar, pantsatte sina ägodelar, och till slut fick han avsked. Hans Abraham drunknade i Årstaviken den 24 november 1812.

Märta Helena Reenstierna är känd för sina dagböcker som hon skrev i varje dag under åren 1793 och 1839. Dagböckerna finns i original på Nordiska museet och där finns också en maskinskriven kopia på 5 000 sidor. En del av dagböckerna (ungefär 20%) finns utgivna i tre band. Kristina Ekero Eriksson läste igenom alla dagböckerna och

Text och foto: Monica Andersson

därefter skrev hon sin bok "Årstafruns dolda dagböcker", utgiven 2010.

Märta Helena Reenstierna beskrev folket på Årsta Gård, arbete, fester, sorg och glädjeämnen. Hon var en nyfiken och observant iakttagare och fällde en del syrliga omdömen om sitt tjänstefolk och även om andra hon umgicks med.

Hon älskade att festa och åkte ofta in till Kungsträdgården i staden där det var fest varje dag. En stor festdag var den 1 maj som firades på Djurgården och där måste man vara med. Slätterölet på Årsta Gård var en stor händelse med gäster från hela Stockholm, bl a Carl Mikael Bellman. Festen avslutade med kanonsalut som hördes långt in till staden.

Forts. på sid. 2

Ansv.utgivare: Carin Johansson, Fagerlidsvägen 3, 146 30 Tullinge. tel. 08-778 02 51
Redaktion: Arne Mattsson, Björkvändan 6, 147 33 Tumba. Tel. 08-530 371 16
Monica Andersson, Storskiiftesväg. 53, 145 60 Norsborg. tel. 08-531 779 11
Carin Johansson, Fagerlidsvägen 3, 146 30 Tullinge. tel. 08-778 02 51

Hemsida: www.botvid.org

Våra arrangemang sker i samarbete med

Hemsida: www.sv.se/sv/

FöreningsInfo

BOTVIDSBYGDENS SLÄKTFORSKARFÖRENING

Föreningens adress

Botvidsbygdens Släktforskarförening
c/o Anita Karlsson, Grytstigen 80
147 52 Tumba. Tel. 08-530 333 10,
mobiltfn. 070-331 0916

Hemsida: www.botvid.org

Webbmaster: Mats Johansson, 6082396

Styrelsen (riktnr. 08)

Ordf. Karl Erik Gräns, 070-666 4633
V.ordf. Carin Johansson, 778 02 51
Sekr: Anita Karlsson, 530 333 10
Kassör: Inger Feldhofer tel. 778 23 51
Klubbmäst. Arne Mattsson, 530 37116
Ledamot Jo Carina Wolff, 531 822 47
Ledamot: Inge Andersson, 531 77911
Suppl. Mats Johansson, 6082396

AnletsBladet

Ans.v. utg. Carin Johansson, 778 02 51
E-post: carin@medicalservice.se
Red. Arne Mattsson, tel. 530 371 16
E-post: armatt@telia.com
Monica Andersson, 531 77911
E-post: monica.andersson@storskiftet.se

Avgifter

Årsavgiften erläggs senast 1 mars.
Medlemsavgift **2015: 200:-**
Famijmedlem: **50:-**
Plusgiro: 419 06 23-1

Om du flyttar...

Anmäl din nya adress till:
Inger Feldhofer tel. 778 23 51
E-post: inger@feldhofer.se

Styrelsen informerar

Styrelsemöten

Nästa styrelsemöte kommer att hållas
onsdagen den 3/12. **2015.** 14/1, 11/2.

Medlemsträffar

Höstens sista medlemsträff blir den 19/11
(Studiebesök). Läs mer under kalendarium
på sid. 3.

AnletsBladet

söker medförfattare

Snart är det dags för nästa AnletsBlad och till dess behöver vi material. Artiklar, korta eller långa, smånotiser s.k "fynd" under forskningen m.m. Vassa pennan och skriv - tidningen är till för Dig!

Redaktörerna

Årstafrun...forts. från sid. 1

Hon älskade Napoleon och firade hans segrar med champagne. Gustav III och Gustav IV Adolf stod inte högt i kurs.

En ingift släkting står för den enda beskrivning som finns av Årstafrun: "Hon var skäligen beskänkt och sjöng Bellman".

När Märta Helena blivit änka och Hans Abraham dött, kände hon sig mycket ensam och ville bara dö, för att på så sätt åter få träffa sina nära och kära. Hennes bror tog över arrendet av Årsta Gård, men de blev osams och Årsta började förfalla. Till slut kom en brorson, Abraham Alexander, och tog över Årsta, och han och hans faster kom bra överens. Årsta fanns kvar i släkten till 1905, då det såldes till Stockholms Stad. Nu är där ett vårdhem för barn.

Kristina Ekerö Eriksson upptäckte under sina forskningar i dagböckerna att Märta Helena hade ett barnbarn. Sonen Hans Abraham hade gjort en piga med barn och den pojken föddes i Västerhaninge 1799. Märta Helena tog aldrig till sig pojken, men man betalade "uppfostringshjälp" till modern och styvfadern. Abraham Johan, som han hette, utbildades till hjulmakaregesäll. Han gifte sig 1842 och dog sedan 1850, tyvärr barnlös, och där slocknade Märta Helenas familj.

Boken "Årstafruns dolda dagböcker" är mycket intressant läsning och speglar tiden i Stockholmstrakten under senare delen av 1700-talet och de första decennierna in på 1800-talet.

Även Lars Widding har skrivit om Årstafrun: "Skuggan av en herrgårdsfröken" och "Epilog till en herrgårds-saga". □

Forskarrummets öppettider

Följande onsdagar under hösten 2014 är forskarrummet i Broängsgården, Falkvägen 42, Tumba öppet.

12 nov (13-17) 26 nov (18-21)
3 dec (13-17) 10 dec (18-21)

2015

14 jan. (13-17) 21 jan. (13-17)
28 jan. (18-21) 4 feb. (13-17)
11 feb. (13-17)

Kassören meddelar...

Nya medlemmar:

Sedan manusstoppet för AnletsBladet nr. 3/2014 har föreningen fått 3 nya medlemmar som hälsas hjärtligt välkomna.

Bo Carneheim	Hägersten
Conny Eklund	Tullinge
Kerstin Berglund	Hägersten

PROJEKT

Födda, vigde och döda i Botvidsbygden 1664-1900.

Genom frivilliga insatser av medlemmar i Botvidsbygdens Släktforskarförening skapar vi nu ett register med alla som fötts, vigts och dött inom föreningens huvudförsamlingar mellan 1664 och 1900. Aktuella församlingar är Botkyrka, Huddinge, Salem och Grödinge.

Influensatider

Nu kommer snart influensatiden och kanske kan detta universalmedel hjälpa mot sjukdomen.

I gamla tider hette det Theriaca och innehöll bl a pulvriserade, italienska ormar, långpeppar, opium, perubalsam, kanel, röda rosenblad, myrra, saffran, indisk nardus och bävergäll.

Ett annat läkemedel hette Aqvua Hirundinum och innehöll bl a 24 destillerade, levande svalungar. Blir man

inte hjälpt av detta kan man alltid ta till läkemedel gjorda på t ex människokranium, pulvriserad egyptisk mumie, horn och tand av enhörning och påfågelträck.

Överlevde man dessa "mediciner" överlevde man nog allt. Tur att vi har Alvedon.

(Recepten är hämtade ur boken "Stora boken om livet förr" av Jane Fredlund).

Text: Monica Andersson

Vi frågar...

Gunnel Nilsson

Varför började du släktforska?

På min mammas sida vet jag ganska mycket om släkten, men på pappas sida

Marie Bergerbrant

Varför började du släktforska?

Min yngsta dotter ville veta mer. Det går en sägen på min mammas sida att vi har

nästan ingenting, eftersom han var född utom äktenskapet. Både farmor och pappa var förtegnade om släkten.

Jag var på en släktforskardag på Huddinge bibliotek och blev medlem i Botvidsbygds Släktforskarförening.

Vilket är ditt bästa fynd?

Jag har inte hållit på så länge så ännu har jag bara hittat en tvillingssyster och ytterligare sex syskon till min farmor. Jag har också hittat farmors föräldrar och morfar.

Jag vill veta mer om pappa. Var har han bott? Vilken skola har han gått i? Jag har fått veta att han led av reumatisk feber.

franskt påbrå. Min dotter säger att det i så fall är italienskt påbrå; att det kom italienska stenhuggare till Sturkö i Blekinge. Min mormors fädernegård drivs fortfarande av släkten.

Det är bara tråkigt att man börjar så sent. Något som är bra är att det är så enkelt att forska nu när det är datoriserat.

Vilka fynd har du gjort?

Jag har hittat en släkting som försvann från fru och barn. Ingen visste vart han hade tagit vägen. Hade han rymt? När isen släppte i mars hittades han drunknad. En annan släkting har suttit på fästning ett år. Jag undrar varför. Ska försöka hitta detta i Domböckerna. Det är spännande att det har hänt något i släkten.

Text och foto: Monica Andersson

Barkbröd

På våren, när den första saven börjar stiga i de unga tallstammarna, skall man hämta bark. På vintern sitter den alltför hårt och på sommaren blir den besk.

Sedan barken tagits, skrapas den yttre och skrovliga delen bort. Man tar också bort den gröna delen som sitter under och bara bark som är ljus på båda sidor sparas. Den torkas och mals och används till både bröd och välling. Vid bakning tar man $\frac{1}{4}$ rågmjöl och $\frac{3}{4}$ barkmjöl, ibland ännu mindre rågmjöl, och bakar ut till tunnbröd. Det blir beskt och hårt, men åts sönderbrutet i sur mjölk. Detta var vardagsmat för många backstusittare.

Läs mer om mat och gästbud i boken "Mat i myt och historia" av Ria Gadd, Carlssons förlag. □

Text: Monica Andersson

KALENDARIUM

Möteslokal: Broängsgården, Falkvägen 42, Tumba. Buss 715 avgår från Tumba C och stannar utanför lokalen.

19/11 Studiebesök

Vi besöker Huddinge kommunarkiv onsdagen den 19 november. Kommunarkivarie Göran Johansson kommer att informera om kommunarkivets uppgift och speciellt beskriva vad som finns sparad av intresse för släktforskare.

Studiebesöket börjar kl 19.00 och avslutas senast kl 21. Gör föransmälan till Inger Feldhofer - inger@feldhofer.se senast den 12 november. Samling utanför entrén till Huddinge kommunalhus, Kommunalvägen 28 kl 18.45. Fri entré.

Rapport från släktforskardagarna i Karlstad

Årets släktforskardagar var som vanligt sista helgen i augusti. Denna gång i Karlstad. På fredagen höll Sveriges Släktforskningsförbund en välbesökt årsstämma. Alla föreningar har möjlighet att delta med delegater baserat på antalet medlemmar. Botvidsbygds släktforskarförening representerades av vår ordförande och själv representerade jag en annan förening jag är med i. Stämmoförhandlingarna innehöll de vanliga punkterna med val av nya ledamöter i förbundsstyrelsen. Barbro Stålheim avgick som ordförande och som ny valdes Erland Ringborg. Lördag och söndag var det dags för släktforskarmässa. Då fanns det ett stort antal utställare, såsom Riksarkivet,

Svenska Släktforskarförbundet, Genealogiska Föreningen, DIS, diverse lokal-föreningar, Ancestry, Arkiv Digital, tjänster för emigrantforskning, intresseorganisationer för skogsfinnarna i Sverige och Norge, samt försäljning av tidskrifter, faksimilutgåvor av gamla böcker på CD. Organisationerna har också ett stort antal böcker, CD-skivor m.m. om släktforskning och med släkt-databaser, sockendatabaser och annat. Det hölls ett stort antal välbesökta föreläsningar som var gratis. Det gick även att förboka om man ville vara säker på att få plats.

En av de två stora nyheterna var en ny version av Dödsboken, en DVD eller ett USB-minne, med sökbar databas

omfattande praktiskt taget alla döda i Sverige under perioden 1901-2013, som såldes av Släktforskarförbundet. Den andra nyheten var Genealogiska föreningens Bureskiva.

På lördagskvällen hölls en bankett, med god mat, underhållning och där utmärkelser delades ut. Bland annat förärdades jag utmärkelsen "Årets Eldsjäl" och jag tackar alla som frågar, lyssnar och tipsar mig på akuten och andra platser. Det är tack vare er jag fick denna trevliga helg i Karlstad.

Nästa år är det i Nyköping. Passa redan nu på att boka in sista helgen i augusti för ett besök. □

Text: Mats Johansson

Vägen till dina rötter

Detta är handbok nummer 6 om släktforskning som Sveriges Släktforskarförbund utgivit.

Vägen till dina rötter

Handbok i släktforskning
EWA NILSSON

Ewa Nilsson skriver mycket lättläst, och boken har mycket att ge även den vane släktforskaren. Boken innehåller 20 kapitel där hon i varje kapitel behandlar ett ämne.

Hon ger en redogörelse för vilka arkiv det finns i Sverige och vad man kan hitta där.

Det hon kallar ”den digitala revolutionen” innehåller exempel på de CD-skivor som

finns att köpa samt vilka aktörer man kan abonnera på via nätet.

Hon poängterar också vikten av källkritik och källhänvisningar.

Vi får lära oss hur man letar i de olika arkiven och kyrkböckerna. Det är bilder och förklaringar till varje moment. Ett kapitel handlar om mantalslängder.

Något som jag uppskattar är kapitlet om mynt, mått och vikt. Det brukar dyka upp funderingar kring morgongåvan på t ex 5 lod silver. Hur mycket var det?

Kapitlet ”Lite om livet förr”, ger oss en liten inblick i hur våra förfäder levde och hur de tänkte; hur namnskicket fungerade, om gudföräldrar, äktenskap och slutligen död och begravning,

”Om konstiga ord och förkortningar” – ett kapitel som är en guldgruva för den nyfikne. Kapitlet är fullt med lästips om man vill veta mer.

Kartor, CD-skivor och litteratur; det finns verkligen hur mycket

som helst att ösa ur.

Det finns också beskrivet hur man letar efter emigranter samt om man har rötter i andra länder.

I bilagor finns husförhörstecken, bilder och bildhantering samt sjukdomsnamn i gångna tider. Här visar hon också böcker att läsa mer i. Boken finns att låna i förningens bibliotek. □

Text: Monica Andersson

Apoteken

Stockholms – och Sveriges – första offentliga apotek öppnades 1575 vid Stortorget av hovapotekaren Antonius Busenius som fått privilegium till detta av Johan III. Apoteket blev ganska kortlivat.

1632 öppnades apoteket Markattan vid Stora Nygatan. Det låg där ända till 1860 då det bytte namn till apoteket Leoparden och flyttade till Norrmalm, där det numera ligger vid Tegnérsgatan – nästan 400 år gammalt.

Mot slutet av 1600-talet hade huvudstaden nio apotek varav sex låg på Stadsholmen, Markattan, Engelen, Svanen, Morianen, Korpen och Kronan. Apotekarna var mestadels tyskar. En känd apotekarfamilj hette Ziervogel.

Apotekstätheten berodde främst på epidemierna, i synnerhet pesten, som antogs vara Guds straff över en syndig mänsklighet. Då pesten kom, sex gånger under 1600-talet, utfärdade myndigheterna en rad sanitära förordningar och apoteken rustade för rusning.

20 000 stockholmare dog i 1710 års pestepidemi, den sista som drabbade Sverige. Förr var apotekare också sockerbagare som gjorde bakverk och konfekt. De preparerade också viner som malvoisir och luthendrank.

Av alla apoteken på Stadsholmen återstår endast Korpen. Det grundlades 1674 på Södermalm men flyttades tre år senare till Stortorget. 1919 flyttade det till hörnet Västerlånggatan/Storkyrkobrinken. □

Text: Monica Andersson

Genline stängs ner

Genline kommer inte att vara tillgängligt nästa år. Det innebär också att den som har angivit källreferenser med hjälp av GID (Genline ID-nummer) inte längre har användbara källor.

Just nu så går det att söka på Ancestry med GID men vem vet hur länge det finns kvar. Så har du använt GID som källa bör du använda detta sista kvartal till att byta källreferenser till den sidnumrering som finns i originaldokumenten och därmed inte ändras.

Har du själv ingen prenumeration på Genline längre så kom till forskarummet där vi fortfarande har tillgång till Genline. Där kan du även få hjälp med hur du anger en källa som blir beständig oavsett var du läst bilden.

Du ska naturligtvis tänka på detta med källreferenser oavsett vilken bildleverantör du använder. Arkiv Digital har sitt AID-nummer och SVAR har sitt sätt att ange källan. Se till att när du anger källa du alltid refererar till originalhandlingen och dess sidnummer inte till någon leverantörs bildnummer.

Ur Bondepraktikan

NOVEMBER

Gäck i skogen Allhelgonadag, och uppleta en rå ek eller bok, skär därav en spån, om denna spånen är torr, betyder det en varm vinter, är han fuktig, då bliver vintern kall. St. Andrea afton, tag ett glas, låt helt fullt med vatten, löper mycket vatten över, då bliver det året vått, men giver vattnet sig ned ovan i glaset, då varder det året torrt. Kommer St: Mårtens dag på en fredag, då skall fodret litet förslå det året. Höres då tordön, det tecknar ett gott år. I denna månad gör intet svettbad, bruka varm mat, senap, agrimonia, litet varm getmjölk, därav bekommer du ett vackert ansikte. Arbeta och bruka drick till levren. Låt intet åder den 16 och 17 dagen, som löper i skytten. Gör bröllop, köp och sälj, arbeta med, och kläd dig i nya kläder.

Studiecirklar

Har du stött på något i din släktforskning som du vill lära dig mer om?

Vi kanske kan starta en cirkel. Skicka din idé till cirkel@botvid.org